

Handläggare
Eiderbrant Ulf

Datum
2015-11-04

Diarienummer
SCN-2015-0097

Socialnämnden

Halvvägshus för personer med missbruksproblematik (ärendet överfört från NHO-2014-0250)

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att inför 2016 avsätta medel enligt nedanstående kostnadsberäkning för inrättande av ett s.k. halvvägshus för en projektperiod på tre år,

att inrätta en politisk referensgrupp för projektet,

att hemställa till kommunstyrelsen om verksamhetslokal för att driva ett halvvägshus,

att utreda förslag om samverkan mellan halvvägshuset och kommunens öppenvård.

Sammanfattning

Nämnden för hälsa och omsorg (NHO) beslutade 2014 att överlämna till socialnämnden att ta beslut om inrättandet av ett halvvägshus utifrån upprättat förslag. IVE 2011-2014 gavs NHO i uppdrag av kommunfullmäktige att planera för och genomföra en satsning på ett halvvägshus. Under 2012 genomförde NHO en utredning och ett förslag till planering presenterades. Man valde att avvakta med beslut om att införa ett halvvägshus med hänvisning till den ekonomiska situationen. NHO bedömer kostnaden för ett halvvägshus till mellan 3-4 miljoner kronor beroende på personaltäckning under dygnet. En satsning på ett halvvägshus i Uppsala är en kvalitetsmässig förstärkning av missbruksvården i egen regi och en förbättring av vårdkedjan. Hur en samverkan mellan kommunens 12 stegs inriktade öppenvård och halvvägshuset kan organiseras bör utredas. Verksamheten föreslås komma igång under 2016 och drivas som ett treårigt projekt. För att säkra god kvalitet i verksamheten projektet fortlöpande utvärderas och följas av en referensgrupp.

Ärendet

Förslag att inrätta ett s.k. halvvägshus för vård och boende för målgruppen vuxna personer med missbruks och beroendeproblematik. Halvvägshuset föreslås ha tio platser och ska ses som en del i en rehabilitering efter en missbruksbehandling.

Beskrivning av behandlingsmodellen halvvägshus (hvh)

Ett halvvägshus erbjuder förlängd behandling för den som genomgått 4-5 veckors primärbehandling på behandlingshem enligt 12-stegsprogrammet och som behöver fortsatt stöd i internatform. Behandlingen omfattar ungefär tre månader heltid och därefter utsluss och eftervård under sammanlagt nio månader. Parallellt med beroendebehandlingen ska det finnas tillgång till andra insatser som den enskilde behöver för att bygga upp ett fungerande socialt liv med arbete/studier, boende och fritid. Målsättningen är att en lägenhet ska kunna erbjudas under slutet av de tre första månaderna. Lägenheten ska kunna övertas med eget kontrakt i en framtid för att ge bästa möjlighet till rehabilitering. Under utslussfasen varvas behandling och studier/arbete samtidigt som det sker en successiv övergång till eget boende.

Erfarenheten visar att psykosociala stödinsatser är viktiga för en framgångsrik behandling. Arbete och egen bostad är två mycket viktiga faktorer som stöd för att bygga upp ett nyktert liv. Det sociala nätverket har också en stor roll för en framgångsrik behandling. Ofta är det viktigaste stödet efter behandling andra personer med liknande erfarenheter. Självhjälpsgrupper som AA fyller en viktig funktion i rehabiliteringen.

Ärendeberedning

NHO gav 2011 utredningsenheten vid Teknik och Service i uppdrag att utreda inrättandet av ett halvvägshus i Uppsala. Utredningen presenterade i en rapport 2012-06-07 (VFN 2011-0199.33). NHO:s handläggare genomförde senare under samma år en kostnadsanalys och presenterade ett förslag för nämnden i december 2012.

Det materialet har nu använts som underlag för aktuellt förslag om en verksamhet med halvvägshus i Uppsala. Materialet har kompletterats med information från IFO-vuxen om aktuell situation idag. Socialsekreterare och enhetschefer vid missbruksgrupperna inom IFO-vuxen har bidragit med information. Ytterligare underlag har inhämtats från Socialstyrelsens ”Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende”, 2015.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2010 att uppdra till nämnden för vuxna med funktionshinder (NHO) att planera för och inrätta ett s.k halvvägshus för en bättre utslussning till eget boende efter en behandling. NHO tillsatte en arbetsgrupp för genomförandet och lämnade ett uppdrag till Teknik och service om utredning av en verksamhet med halvvägshus.

I december presenterades ett förslag till inriktning av verksamheten för nämnden. NHO beslutade att skjuta på inrättandet av ett halvvägshus med hänvisning till den rådande ekonomiska situationen.

Förslaget till halvvägshus från NHO beskriver en verksamhet av behandlingshemskaraktär med miljöterapeutiska inslag och gemensamma måltider. Ett samarbete med stadsmissionens verksamhet ”Hantverksslussen” föreslås också som en del i en arbetsrehabilitering.

Svårigheten med kvarboende och inlåsnings effekter problematiseras och för att lösa det så föreslås att några utslusslägenheter kopplas till verksamheten. Kostnaderna för verksamheten

beräknas till mellan 2,8 miljoner och 4 miljoner kr, med den högre kostnaden för bemanning nattetid.

Arbetet med målgruppen idag

Under 2000-talet har det skett en tydlig utveckling av missbruksvården mot en mer kunskapsbaserad vård. Socialstyrelsens arbete med nationella riktlinjer för missbruksvården har bidragit till den utvecklingen. Utvecklingen går idag mot en mer individanpassad vård vilket kräver ett brett utbud av vårdinsatser från socialtjänsten och sjukvården.

I Uppsala beskriver handläggarna vid IFO-vuxen svårigheterna med att hitta lämpliga vård- och boendeformer för personer med en missbruksproblematik och samtida psykisk störning. De boendeformer som idag finns i Uppsala kan inte erbjuda tillräckligt stöd för den gruppen. Socialsekreterarna inom IFO-vuxen beskriver också ett behov av boendeformer för yngre narkotikamissbrukare, d.v.s. mellan 20-30 år, som har genomfört en behandling och som är motiverade och seriösa med en vilja till förändring. Kommunens stödboenden upplevs som en tillbakagång och inte som en väg framåt.

Boendesituationen för målgruppen

I Uppsala finns det fyra stödboenden för målgruppen vuxna missbrukare:

- Sagahemmet (Frälsningsarmén), 27 platser
- Söderforsgatan / Ullforsgatan, 29 platser
- Idun (endast kvinnor), 14 platser
- Rättarbostaden, 5 platser
- Träningslägenheter 28 st

Samtliga boenden har krav på nykterhet och riktar sig till personer som är hemlösa och som har en missbruksproblematik. Uppdraget till stödboendena är att arbeta rehabiliterande med målsättningen för den enskilde att komma vidare till ett eget boende. Trots långvarig nykterhet möts ofta den enskilde av stora svårigheter med att få tag på ett eget boende. Den generella bostadsbristen innebär att utbudet för målgruppen är begränsat med långa kötider som följd. Men andra hinder som hyresskulder och tidigare boendehistoria med störningar, orsakar svårigheter för den enskilde att kunna få en egen lägenhet. Som resultat av det här så är boendetiderna på boendena långa, ofta över tio år. Medelåldern bland de boende är relativt hög.

IFO vuxen har tillgång till 28 lägenheter för en utsluss till eget boende men också dessa lägenheter dras med samma inlåsnings effekter och problem med kvarboende.

Från brukarperspektiv så upplevs kommunens stödboenden som ett dåligt alternativ efter en genomgången missbruksbehandling eftersom det ses som ett steg tillbaka och man oroas av inlåsnings effekterna som stödboendena dras med.

Nämnden gör ett stort antal placeringar i vårdformer som kan kallas halvvägshus. Under 2014 gjordes 37 enskilda placeringar i den typen av vårdform hos externa utförare. Placeringarna varade normalt i 3-6 månader, men längre placeringstider förekommer också. Orsaken till

placeringar i den typen av vårdform är ett behov av fortsatt terapeutiskt stöd efter en grundbehandling. Bristen på bostad är också ofta en orsak till att placeringar förlängs. Kostnaden för vård i en förlängd behandling eller ett halvvägshus är lägre än för grundbehandlingen, ungefär 1400– 1800 kr/dygn.

Öppenvården

Öppenvården vid Dag Hammarskjölds väg 13 erbjuder stöd och behandling till personer med missbruksproblem. Behandlingsmodellen som används är 12-steg. Verksamheten erbjuder en motivationsgrupp, som är en föreberedelse inför en grundbehandling; och en förlängd behandling, som är en fortsättning efter en grundbehandling; och en eftervårdsgrupp. Grundbehandlingen genomförs som regel på behandlingshem. Försök har även gjorts med att genomföra en 5-veckors grundbehandling, men man har haft svårigheter med att få en stabil grupp med deltagare för den typen av verksamhet.

Öppenvården drivs av styrelsen Uppsala vård och omsorg och har idag tre anställda. För att delta i verksamheten krävs ett biståndsbeslut från socialnämnden. Verksamheten samarbetar med socialsekreterarna vid IFO vuxen bl.a. för att minska placeringstiderna vid institutionsvård. Målgruppen för öppenvården har främst inriktats mot något äldre missbrukare med en begränsad psykisk problematik och med framförallt alkohol som huvuddrog.

Från Öppenvårdens sida gör man bedömningen att ett halvvägshus skulle kunna öppna upp för en vidgning av målgruppen med ökade möjligheter att erbjuda även narkotikamissbrukare en förlängd behandling.

Bedömning

Ett halvvägshus har beskrivits som en förstärkning av boendekedjan för vuxna missbrukare. Förvaltningen gör bedömningen att ett halvvägshus framförallt ska ses som en kvalitetsmässig förstärkning av missbruksvården i Uppsala. Med ett halvvägshus kan kommunen erbjuda en kvalitetsmässig bra behandling på hemmaplan. På så sätt kan dyra behandlingsplaceringar minskas och externa placeringar kan kortas ner. För att förhindra inlåsningseffekter är det angeläget att utslusningsboende ingår i verksamheten.

Förslag

Förslaget utgår i huvudsak från det förslag som NHO presenterade i december 2012 (VFN 2011-0199.33). Halvvägshuset ska erbjuda förlängd behandling i hemkommunen efter grundbehandling på behandlingshem. Inriktningen ska vara 12-steg med gruppbehandling och möjlighet till individuellt samtalsstöd, tillsammans med ett socialpedagogiskt stöd i vardagen. Man bör betona det egna ansvaret och undvika en institutionsprägel av verksamheten som kan verka passiviserande. Verksamhetens ska rikta sig i första hand till män i med alkohol- och/eller narkotikaproblematik. Personalbemanningen beräknas till fyra heltidstjänster med ett platsantal på tio deltagare. Personalen ska tjänstgöra dagtid, kväll och viss tid under helger. Föreståndaren bör vara socionom eller med liknande kompetens och med vidareutbildning till drogterapeut. Hur en samverkan mellan kommunens 12 stegs inriktade öppenvård och halvvägshuset kan organiseras bör utredas.

<u>Beräknad kostnad per år</u>	
1 Föreståndare/drogterapeut:	660 900 kr
1 Socialpedagog	500 000 kr
2 Behandlingsassistenter:	912 000 kr
Lokal:	800 000 kr
Verksamhetskostnader:	<u>250 000 kr</u>
Summa:	3 122 900kr

Socialförvaltningen

Jan Holmlund
Direktör